

بررسی اقتصاد افغانستان

بانک جهانی

می 2025
(ثور 1404)

این بررسی ماهانه اقتصاد افغانستان بخشی از برنامه آینده افغانستان، برنامه های تحقیقی، نظارت و گزارش های تحلیلی بانک در مورد جامعه و اقتصاد افغانستان میباشد. برنامه آینده افغانستان در پی آن است که راجع به گفت وگوهای سیاست بین المللی همزمان با آنکه جامعه جهانی در حال ارزیابی چگونگی حمایت از مردم افغانستان است، آگاهی دهد. بررسی اقتصاد افغانستان با سروی های منظم در مورد سکتور خصوصی، رفاه خانوار، جنس، و همچنان گزارش های سکتوری شش ماهه که در مورد توسعه افغانستان معلومات جدید ارائه میکنند، توحید میگردد.

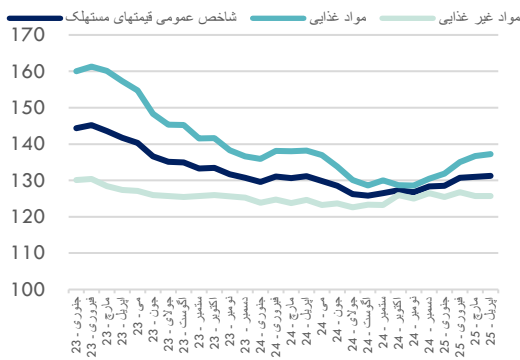
نکات کلیدی

اقتصاد افغانستان در سال مالی 2024 حدود 2.5 فیصد رشد کرد و برای دومین سال پیاپی روندی افزایشی داشت. اگرچه، این رشد هنوز آن قدر محدود است که نمی تواند به طور چشمگیری سطح زندگی مردم را بهبود بخشد. فقر و بیکاری گسترده است، قدرت خرید پایین مانده و چشم انداز اقتصادی با چالش هایی مانند نبود ثبات در سیاست گذاری، دسترسی محدود به منابع مالی و مشکلات ساختاری روبه رو است. شرایط ناپایدار تجاری و کاهش کمک های خارجی نیز بر سرمایه گذاری، مصرف و خدمات رسانی تأثیر منفی گذاشته است.

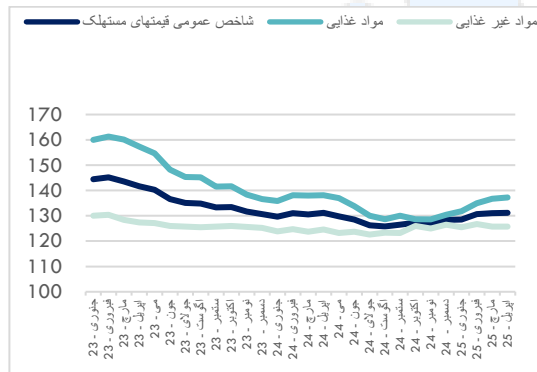
بهبود اندک اقتصاد افغانستان، آسیب پذیری های پایدار آن را پنهان می کند.

تورم قیمت مصرف کننده در افغانستان در ماه اپریل 2025 در سطحی ملایم باقی ماند.

شاخص قیمت عمومی

تورم عمومی و اصلی (سالانه)

منبع: اداره ملی احصائیه و معلومات

اوسط ماهانه نرخ تبادل افغانی به دالر

در ماه اپریل 2025، سطح عمومی قیمت ها در افغانستان بر اساس مقایسه ماهوار 0.17 فیصد افزایش یافت؛ افزایشی که عمدتاً ناشی از بلند رفتن 0.4 فیصدی قیمت مواد غذایی و افزایش هزینه های مسکن بود. در این میان، کرایه خانه های غیرکانکرتی و کانکرتی به ترتیب 4 فیصد و 1 فیصد افزایش پیدا کرد. این در حالیست که قیمت اجناس غیرخوراکی تا حد زیادی ثابت باقی ماند و در بعضی از بخش ها مانند پوشاک، فارنیچر، ترانسپورت، تعلیم، صحت و مواد سوخت (پترول و دیزل) کاهش قابل ملاحظه ای مشاهده شد. این تورم نسبتاً پایین، کاهش فشار قیمت ها در بسیاری از اقلام غیرضروری را بازتاب می دهد، در حالی که قیمت مواد اولیه و هزینه مسکن همچنان در حال افزایش است؛ امری که نابرابری در تغییر قیمت ها در سکتورهای مختلف اقتصادی را برجسته می سازد.

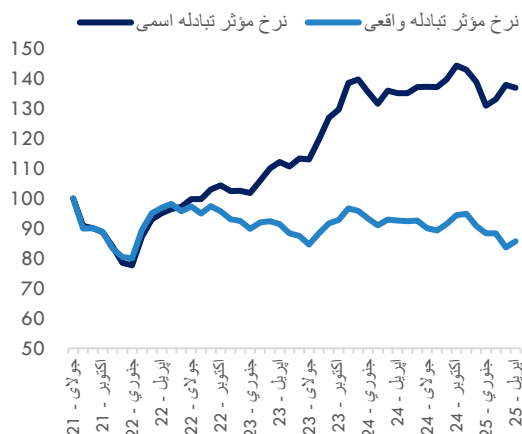
تورم سالانه در ماه اپریل 2025 به 0.1 فیصد رسید که نشان دهنده تغییر چشم گیر نسبت به نرخ -7.5 فیصدی در اپریل 2024 است. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد 0.9 فیصدی قیمت های مواد غیرخوراکی بود که به علت اثرات اساسی مطلوب و بهبود تدریجی تقاضای داخلی واقع شده است. از جمله عوامل مؤثر می توان به بازگشت مهاجرین افغان و بهبود نسبی فعالیت های اقتصادی اشاره کرد. در عین حال، قیمت مواد غذایی در مقایسه با سال گذشته 0.7 فیصد کاهش یافت که این کاهش با حفظ جریان واردات و تقویت ارزش افغانی کنترل شده است. تورم هستوی (بدون احتساب مواد غذایی و انرژی) نیز به 1.18 فیصد افزایش یافت که نشانه ای از بازیابی آرام اما تدریجی در روند کلی افزایش قیمت ها می باشد.

در ماه می 2025، ارزش افغانی در برابر دالر امریکایی ماهوار 2.7 فیصد افزایش یافت و از 71.6 افغانی در ماه اپریل به 69.7 افغانی در ماه می کاهش پیدا کرد. این تقویت پس از یک دوره تضعیف نسبی رخ داد و عمدتاً ناشی از افزایش حواله های دریافتی در جریان عید بود؛ زمانی که معمولاً تقاضا برای افغانی افزایش می یابد. عوامل فصلی نیز در این روند نقش داشتند، از جمله رشد معاملات داخلی و افزایش نیاز به پول افغانی در ایام عید. همچنان، ورود بیشتر دالر های امریکایی که احتمالاً با فعالیت های مربوط به عید مرتبط بود به کاهش فشار در بازار اسعار کمک کرد و از تقویت افغانی نیز پشتیبانی نمود.

در مقایسه با ماه می سال 2024، افغانی در می 2025 به میزان 3.1 فیصد تقویت شد؛ به گونه ای که نرخ تبادل از 71.9 افغانی به 69.7 افغانی در برابر هر دالر امریکایی کاهش یافت.

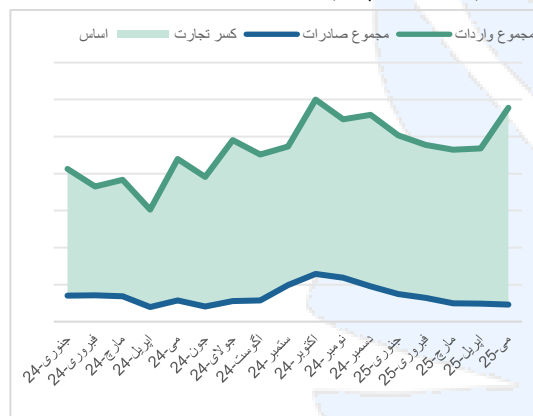
در ماه می 2025، ارزش افغانی افزایش یافت که نشان دهنده ورود فصلی اسعار و بهبود در شرایط بازار اسعار خارجی بود.

نرخ **NEER** و **REER** - شاخص (جولای 2021 = 100) (بیشتر = بالا رفتن ارزش افغانی)

منبع: د افغانستان بانک، سیستم مالی جهانی، و کارمندان بانک جهانی.

AFGHANISTAN TRADE DEFICIT (US\$ BILLIONS)

منبع: اسپکودا و وزارت صنعت و تجارت

در اپریل 2025، با وجود کاهش اسمی ارزش افغانی، ارزش آن از نظر حقیقی در برابر اسعار شرکای اصلی تجاری تقویت شد که باعث کاهش رقابت پذیری خارجی گردید. شاخص نرخ سعر مؤثر اسمی (NEER) به صورت ماهانه 0.7 فیصد کاهش یافت که نشان دهنده سخت تر شدن شرایط بازار اسعار پس از تعلیق کمک های آمریکا و افزایش فشارهای تورمی بود. با این حال، پس از اصلاح برای تفاوت های تورمی، شاخص نرخ سعر مؤثر حقیقی (REER) 2.4 فیصد افزایش یافت که حکایت از ادامه کاهش رقابت پذیری خارجی دارد. این وضعیت چالش های افغانستان را در زمینه حفظ تعادل تجاری در شرایط کسر مداوم بیلانس تجاری و محدودیت های تأمین مالی خارجی به خوبی نشان می دهد.

در ماه می 2025، کسر بیلانس تجاری افغانستان ماهانه 27 فیصد افزایش یافته و به 1.1 میلیارد دالر رسید. همچنان، نسبت به مدت مشابه در سال گذشته، این کسر 40 فیصد افزایش یافته است که ناشی از افزایش واردات و کاهش صادرات می باشد.

در مجموع، در دو ماه نخست سال مالی 2025، کسر بیلانس تجاری افغانستان با افزایش چشمگیر 47.6 فیصدی به 1.9 میلیارد دالر رسید که معادل 9 فیصد تولیدات ناخالص داخلی سالانه است؛ این رقم نسبت به 1.3 میلیارد دالر (معادل 7 فیصد تولیدات ناخالص داخلی سال مالی 2024) افزایش یافته است. عوامل متعددی در این تشدید کسر نقش داشتند. تقویت ارزش افغانی باعث ارزان تر شدن واردات به ارزش پول داخلی شد، اما همزمان رقابت پذیری صادرات افغانستان را کاهش داد که این موضوع واردات بیشتری را تشویق کرد و همچنان توان رقابتی صادرات افغانستان در بازارهای منطقه را تضعیف نمود. علاوه بر این، تنش های تجاری مداوم با پاکستان از جمله بسته شدن مکرر مرزها و افزایش سخت گیری های گمرکی، جریان صادرات به ویژه در بخش منسوجات را بیش از پیش محدود کرد.

در عین حال، تقاضای داخلی برای کالاهای وارداتی به طور پیوسته افزایش یافت که این رشد ناشی از بازگشت پناهندگان افغان و بهبود فعالیت های صنعتی و اقتصادی بود. این ترکیب افزایش واردات و کاهش صادرات باعث گسترش قابل توجه کسر بیلانس تجاری شد و آسیب پذیری های ساختاری بخش خارجی افغانستان را نشان داد، همچنان تأکید می کند که این کشور همواره به مجموعه محدودی از بازارها و کالاهای صادراتی وابسته بوده است.

کسر بیلانس تجاری افغانستان در سال مالی 2025 به میزان 47.6 فیصد افزایش یافت که این امر ناشی از افزایش واردات، کاهش صادرات و تقویت ارزش افغانی بود.

در دو ماه نخست سال مالی 2025، صادرات افغانستان به 190 میلیون دلار کاهش یافت. این عمدتاً به دلیل کاهش شدید صادرات منسوجات بود، هرچند صادرات مواد غذایی و زغال سنگ همچنان پایدار ماند و روند تدریجی تنوع در شرکای تجاری نیز ادامه داشت.

در ماه می 2025، صادرات افغانستان به میزان 6 فیصد نسبت به ماه قبل کاهش یافته و به 92 میلیون دلار رسید، همچنان نسبت به ماه می سال گذشته 20 فیصد کاهش را تجربه کرد. این عمدتاً به دلیل کاهش چشمگیر 64 فیصدی صادرات منسوجات به 8.7 میلیون دلار بود که ناشی از تقویت ارزش افزایی، کاهش تقاضای جهانی و افزایش تعرفه‌های گمرکی اعمال شده توسط پاکستان می‌باشد.

صادرات مواد غذایی نیز نسبت به سال گذشته 4 فیصد کاهش یافته و به 57 میلیون دلار رسید، که عمدتاً به دلیل کاهش ارسال آن به هند بود؛ دلیل این کاهش، نا آرامی‌های امنیتی با پاکستان است و این در حالیست که کشور هند به عنوان بازار اصلی صادرات مواد غذایی افغانستان محسوب می‌شود. اگرچه، این کاهش تا حدی با افزایش تقاضا از سوی کشورهای پاکستان، قزاقستان، ازبکستان، امارات متحده عربی و ترکیه جبران گردید.

برخلاف، صادرات زغال سنگ در ماه می 2025 با افزایش 23 فیصدی نسبت به سال گذشته به 13.7 میلیون دلار رسید، در حالی که این رقم در می 2024 برابر با 11 میلیون دلار بود. این رشد، با وجود کاهش در سایر بخش‌ها، نقش مثبتی در حفظ عملکرد کلی صادرات ایفا کرد.

در جریان دو ماه نخست سال مالی 2025، صادرات افغانستان به 190 میلیون دلار رسید که نسبت به 194 میلیون دلار در مدت مشابه در سال مالی 2024 کاهش 2 فیصدی را نشان می‌دهد.

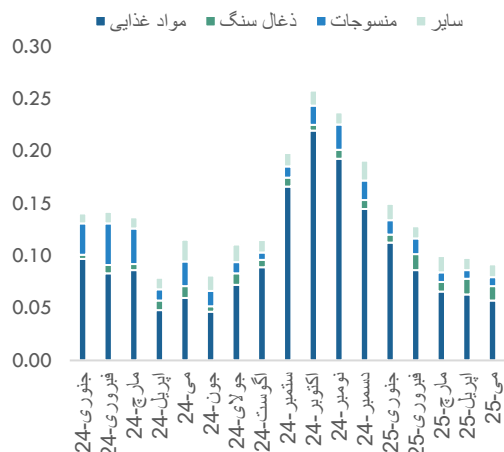
پاکستان همچنان بزرگ‌ترین مقصد صادراتی افغانستان باقی ماند، هرچند سهم آن از مجموع صادرات از 49 فیصد به 42 فیصد کاهش یافت که عمدتاً ناشی از کاهش واردات منسوجات بود. سهم هند نیز از 26 فیصد به 24 فیصد کاهش پیدا کرد. برخلاف، صادرات به امارات متحده عربی، قزاقستان و ازبکستان افزایش یافت که به ترتیب 7 فیصد، 6 فیصد و 4 فیصد از کل صادرات را تشکیل دادند.

صادرات افغانستان همچنان به شدت متمرکز بر مواد غذایی، زغال سنگ و منسوجات باقی ماند؛ این سه بخش در سال مالی 2025 مجموعاً 87 فیصد از کل صادرات را تشکیل دادند، در حالی که این رقم در سال گذشته 83 فیصد بود. این وضعیت وابستگی افغانستان به یک پایه صادراتی محدود و آسیب پذیر را به وضوح نشان می‌دهد.

واردات افغانستان در دو ماه نخست سال مالی 2025 با رشدی 41 فیصدی به 2.1 میلیارد دلار رسید؛ افزایشی که ناشی از رشد تقاضا برای مواد اولیه و کالاهای مصرفی بود، در حالی که ایران همچنان به عنوان بزرگترین تأمین‌کننده این واردات باقی ماند.

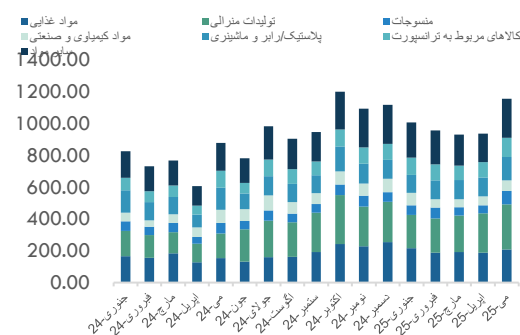
در ماه می 2025، واردات افغانستان در مقایسه ماهانه 23 فیصد افزایش یافته و به 1.2 میلیارد دلار رسید؛ همچنان در مقایسه با می 2024، رشد سالانه واردات به 32 فیصد رسید. این افزایش در تمامی گروه‌های عمده کالاها به غیر از مواد کیمیاوی و صنایع وابسته مشاهده گردید. بیشترین رشد سالانه مربوط به محصولات معدنی (84 فیصد) بود و پس از آن مواد غذایی (36 فیصد)، منسوجات (24 فیصد) و کالاهای ترانسپورتی (14 فیصد) قرار داشتند. واردات مواد خام و سبزی که سهم آن از مجموع واردات از 36 فیصد به 46 فیصد افزایش یافته با رشد 75 فیصدی همراه بود که نشان‌دهنده افزایش فعالیت‌های صنعتی و تولیدی در کشور است. همچنان، واردات کالاهای مصرفی (38 فیصد از کل واردات) نیز 22 فیصد رشد داشت، که بازتاب دهنده افزایش تقاضای داخلی در پی بازگشت گسترده مهاجرین افغان از پاکستان می‌باشد.

صادرات افغانستان (میلیارد دلار)

منبع: اسپکودا

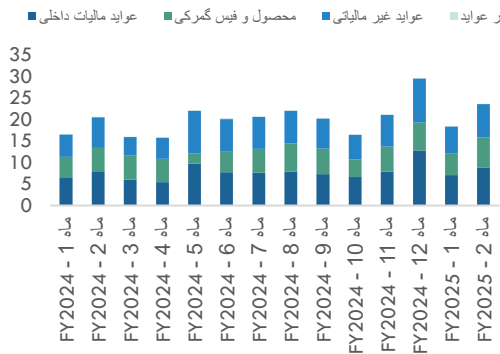
واردات افغانستان (میلیارد دلار)

منبع: اسپکودا

در دو ماه نخست سال مالی 2025، مجموع واردات افغانستان به 2.1 میلیارد دالر رسید که نسبت به 1.5 میلیارد دالر در مدت مشابه سال مالی 2024، 41 فیصد افزایش را نشان می‌دهد. ایران با سهم 31 فیصدی، همچنان بزرگ‌ترین شریک وارداتی افغانستان باقی ماند. پس از آن، امارات متحده عربی با 18 فیصد، پاکستان با 15 فیصد و چین با 8 فیصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

طبقه بندی اقتصادی عواید مجموعی (میلیارد افغانی)

منبع: وزارت مالیه و کارمندان بانک جهانی

در دومین ماه سال مالی، میزان جمع‌آوری عواید به حدود 23.7 میلیارد افغانی (تقریباً 340.2 میلیون دالر) رسید که نسبت به مدت مشابه سال گذشته 15.3 فیصد افزایش را نشان می‌دهد.

در مجموع دو ماه نخست سال مالی 2025، عواید داخلی افغانستان به 42.2 میلیارد افغانی (نزدیک به 605 میلیون دالر) رسید که معادل حدود 3 فیصد تولیدات ناخالص داخلی بوده و افزایش 13 فیصدی را نسبت به دوره مشابه در سال گذشته نشان می‌دهد.

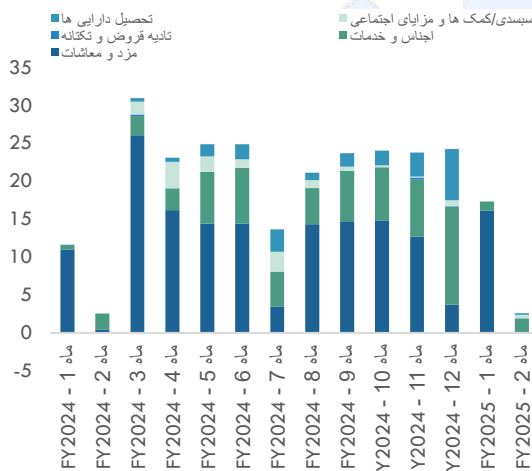
عواید مالیاتی با رشد 11.1 فیصدی نسبت به سال گذشته به 15.9 میلیارد افغانی رسید و 4.2 فیصد در رشد کل عواید سهم داشت. تعرفه‌های گمرکی نیز با افزایش قابل توجه 16.2 فیصدی به 12 میلیارد افغانی رسید و با سهم 4.6 فیصدی در رشد مجموعی عواید، در نتیجه مدیریت بهتر مرزها و افزایش تعرفه بر برخی اقلام تقویت شد.

عواید غیرمالیاتی عملکرد قوی‌تری داشت و با رشد 13 فیصدی به 14 میلیارد افغانی رسید، که 4.4 فیصد در رشد کل عواید نقش داشت. منابع عمده این بخش شامل جمع‌آوری عواید از شاهراها و خدمات ترانسپورتی، فیس‌های پروازهای عبوری و عواید حاصله از خط آهن بود.

عواید حاصله از سایر منابع نیز با رشد 22 فیصدی، از 127 میلیون افغانی در دو ماه نخست سال مالی 2024 به 155 میلیون افغانی در مدت مشابه سال مالی 2025 افزایش یافت.

در دو ماه نخست سال مالی 2025، عواید افغانستان نسبت به مدت مشابه در سال گذشته 13 فیصد افزایش یافت؛ افزایشی که عمدتاً در نتیجه رشد قابل توجه عواید غیرمالیاتی و عواید مرتبط با تجارت حاصل گردید.

طبقه بندی اقتصادی مصارف مجموعی (میلیارد افغانی)

منبع: وزارت مالیه و کارمندان بانک جهانی

در ماه دوم سال مالی، میزان مصارف اداره موقت طالبان به حدود 2.6 میلیارد افغانی رسید که این مصرف مشابه با مصرف عین دوره در سال گذشته بود. بخش اعظم این مصارف به کالاها و خدمات اختصاص یافت، در حالی که بخش‌های کوچکتری به امتیازات اجتماعی و خرید تجهیزات تخصیص داده شد. نکته قابل توجه این است که در ماه دوم احتمالاً به دلیل تأخیر در تصویب بودجه و تصمیمات جاری در مورد کاهش کارکنان، هیچ‌گونه پرداخت معاش صورت نگرفت. روند تعیین بست‌هایی که قرار است تقبض شوند و تعیین معیارهای لازم برای این ساختارسازی مجدد هنوز در حال اجرا است.

در دو ماه اول سال مالی، مصارف اداره موقت طالبان حدود 19.9 میلیارد افغانی بود که مشابه روند مصرف سال گذشته این اداره است.

به همین دلیل، کسر بودجه کنترل شده باقی ماند و این نشان‌دهنده عملکرد خوب در قسمت جمع‌آوری عواید همراه با به تعویق افتادن بعضی از مصارف است. این وضعیت مالی مطلوب، به حفظ ثبات کلی بودجه کمک می‌کند، مگر همچنان نیاز به نظارت دوامدار از انجام مصارف در آینده می‌باشد.

مصارف اداره موقت طالبان در ماه دوم سال مالی به 2.6 میلیارد افغانی رسید، که بخش عمده آن صرف کالاها و خدمات شد؛ در این میان، به دلیل تأخیر در تصویب بودجه و برنامه‌ریزی برای کاهش کارکنان دولتی، هیچ‌گونه پرداخت معاشات صورت نگرفته است.

ضمائم

	قیمت‌ها					
	اَپریل ۲۰۲۵	مَارچ ۲۰۲۵	فِبرورِی ۲۰۲۵	جَنوَرِی ۲۰۲۵	اَپریل ۲۰۲۴	اَپریل ۲۰۲۵ تغییر سالانه (%)
شاخص عمومی قیمت مصرف‌کننده	131.7	130.9	131.8	128.5	131.1	-0.2%
مواد غذایی	137.2	136.7	135.0	131.8	138.2	-0.4%
تنباکو	162.1	162.3	162.9	163.4	170.4	-0.1%
پوشاک	147.0	149.0	152.4	149.0	153.2	-1.4%
مسکن	112.3	110.8	111.5	110.9	102.7	1.3%
لوازم و اثاثیه منزل	129.9	130.4	132.3	130.2	135.9	-0.4%
صحت	147.1	148.1	147.0	146.4	146.7	-0.7%
ترانسپورت	127.8	129.1	130.5	128.5	131.1	-1.1%
مخابرات	90.3	90.7	90.9	90.8	93.4	-0.5%
اطلاعات و فرهنگ	108.1	108.4	109.3	109.2	110.1	-0.3%
تعلیم	141.2	142.1	141.0	139.8	142.6	-0.6%
رستوران‌ها و هتل‌ها	113.6	113.6	112.6	113.0	113.3	0.0%
متفرقه	155.8	156.0	157.2	157.2	160.4	-0.1%
شاخص اصلی قیمت‌ها	125.5	125.4	126.4	125.2	123.2	0.1%

نرخ تبادله اسعار						
می 2025	می 2025	می 2024	فبروری 2025	مارچ 2025	اپریل 2025	می 2025
-3.1%	-2.7%	71.9	73.7	71.1	71.6	69.7
اپریل 2025	اپریل 2025	اپریل 2024	جنوری 2025	فبروری 2025	مارچ 2025	اپریل 2025
1.3%	-0.7%	135.1	131.0	133.1	137.9	136.9
-3.5%	2.4%	88.8	79.6	80.3	83.7	85.7
افغانی/دالر امریکایی						
نرخ NEER						
نرخ REER						

تجارت						
مجموع صادرات (میلیون دالر)	مئی 2025	اپریل 2025	مارچ 2025	فروری 2025	اپریل 2024	اپریل 2025
مواد غذایی	91.9	98.0	99.7	128.2	115.3	-6%
ذغال سنگ	57.2	63.1	65.8	86.2	59.8	-9%
منسوجات	13.7	14.9	9.3	15.4	11.2	-8%
سایر اقلام	8.7	8.3	9.1	15.0	23.7	5%
	12.3	11.7	15.5	11.6	20.6	6%
مجموع واردات (میلیون دالر)	1156.2	936.3	929.2	955.9	878.2	23%
مواد غذایی	209.0	189.0	191.2	188.9	154.0	11%
محصولات معدنی	283.1	246.1	229.6	215.1	154.0	15%
منسوجات	84.6	51.4	52.8	67.8	68.1	65%
مواد کیمیائی و ملحقات صنعتی آن	64.9	54.8	50.1	52.1	81.8	19%
پلاستیک/رابر و ماشینی	147.5	120.0	119.9	119.1	139.1	23%
اجناس مرتبط با ترانسپورت	120.5	96.6	91.9	99.6	106.0	25%
سایر اقلام	246.5	178.5	193.7	213.3	175.2	38%
مجموع واردات (میلیون دالر)	1064.3	838.3	829.5	827.7	762.9	27%
مواد غذایی						40%

بخش مالی						
M2-FY2025	M2-FY2025	M2-FY2024	M11-FY2024	M12-FY2024	M1-FY2025	M2-FY2025
15%	28%	20.6	21.2	29.6	18.5	23.7
12%	26%	8.0	7.9	12.8	7.1	8.9
29%	40%	5.4	5.8	6.4	5.0	7.0
8%	22%	7.2	7.3	10.3	6.3	7.8
-6%	17%	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
مجموع عواید (میلیارد افغانی)						
3%	-85%	2.5	23.7	24.2	17.3	2.6
-100%	-100%	0.4	12.7	3.7	16.1	-
-11%	54%	2.1	7.5	12.9	1.2	1.9
-	-	-	0.3	-	-	-
-	-	-	0.1	0.8	-	0.5
-	-	-	3.2	6.7	-	0.2
سپاسیدی/کمک ها و مزایای اجتماعی اکتساب دارایی ها						

برای دریافت معلومات تحلیلی در مورد افغانستان، لطف نموده به آدرس ذیل مراجعه نمایید:

<https://www.worldbank.org/en/country/afghanistan>.

منابع اطلاعات: سند بررسی اقتصاد افغانستان توسط کارمندان بانک جهانی ترتیب می‌گردد که اطلاعات آن از منابع مختلف گرفته میشود. با در نظر داشت اینکه دسترسی به اطلاعات محدود است، بناءً منابع اطلاعاتی ممکن است در نسخه های مختلف این سند متفاوت باشد. منبع اطلاعات برای هر جدول ارائه گردیده است. اطلاعات مرتبط به سند بررسی اقتصاد افغانستان برگرفته از منابع ذیل میباشد: (1) آمار رسمی در مورد قیمت ها که توسط اداره ملی احصائیه و معلومات ترتیب گردیده است، (2) اطلاعات در مورد قیمت ها و معاشات که توسط برنامه جهانی غذا (WFP) از تمام ولایات جمع آوری گردیده است، (3) اطلاعات در مورد نرخ تبادل اسعار که توسط د افغانستان بانک جمع آوری و گزارش داده میشود، و (4) اطلاعات در مورد تجارت برگرفته از آسیکودا (ASYCUDA).